

Convenant Energietransitie Glastuinbouw 2022-2030

VRAGEN & ANTWOORDEN

1. Waarom een convenant?

Overheid en sector geven met het convenant aan dat samenwerking een voorwaarde is voor de ingewikkelde opgave die de energietransitie is. Door samen te werken kunnen kennis, inzet en het innovatief vermogen van de sector worden benut en ondersteund en kan de juiste balans worden bereikt tussen het stimuleren en prikkelen van ondernemers om de CO₂-emissie van de sector omlaag te brengen.

2. Door welke partijen is het convenant in november 2022 ondertekend?

Namens het Rijk:

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit P. Adema, de Minister voor Klimaat en Energie, R.A.A. Jetten, de Staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst, M.L.A. van Rij.

Namens de glastuinbouw:

Glastuinbouw Nederland, voorzitter A.W. Bom-Lemstra, Stichting Greenports Nederland, S.M.S. Miltenburg.

3. Waar is Convenant Energietransitie Glastuinbouw 2022-2030 onderdeel van?

Het convenant is een uitwerking van de glastuinbouwparagraaf van het Klimaatakkoord (juni 2019), het Coalitieakkoord 2022 en het huidig nationaal en Europees klimaatbeleid. Het convenant is ter opvolging van het 'Convenant CO₂-emissieruimte binnen het CO₂-sectorsysteem glastuinbouw voor de periode 2013 - 2020', de Meerjarenaafspraken Energietransitie glastuinbouw 2014 - 2020 en het Convenant Schone en Zuinige Agrosectoren en geldt parallel aan het Convenant CO₂-emissieruimte binnen het CO₂-sectorsysteem glastuinbouw voor de periode 2021-2024.

4. Wat is de ambitie van de glastuinbouw?

De glastuinbouwsector heeft de ambitie om in 2040 economisch rendabel én klimaatneutraal te produceren. Zowel de opwarming van de aarde als de geopolitieke situatie benadrukken de urgentie van de klimaat- en energietransitie in de glastuinbouw. Het voorlopig restemissiedoel per 2030 ligt op een niet-lineair pad hier naartoe. Dat wil zeggen dat de reductie ná 2030 een steilere daling zal hebben dan tot 2030. Een lineair reductiepad richting 2040 is erg ambitieus omdat de invulling van alternatieve bronnen van elektriciteit, warmte en CO₂ en de aanleg van de benodigde infrastructuur tijd kost.

5. Wat is de impact van de huidige energiecrisis op de doelstellingen?

De sector staat voor een grote uitdaging en zal versneld moeten voortbouwen op de transitieaanpak tot nu toe. Kern van de aanpak is om de afhankelijkheid van fossiele energiebronnen af te bouwen door inzet van energiebesparing, duurzame alternatieven en alternatieve (bij voorkeur biogene) CO₂-voorziening. De beoogde reductiedoelstelling vraagt circa 20% besparing, circa 30 PJ duurzame alternatieven en minimaal 2 Mton alternatieve CO₂-voorziening in 2030.

6. Welke doelstellingen op gebied van emissie zijn vastgelegd?

Het voorlopige restemissiedoel voor 2030 kent een bandbreedte van 4,3 - 4,8 Mton CO₂-equivalenten. Deze doelstelling is indicatief 0,5 - 1,0 Mton extra t.o.v. het Coalitieakkoord en de Miljoenennota 2022. Op basis van een nadere uitwerking van het instrumentarium wordt het restemissiedoel voor 2030 bij de Voorjaarsnota 2023 nader ingevuld. De ambitie voor 2040 is om zowel klimaatneutraal als economisch rendabel te zijn.

In 2020 is de broeikasgasemissie 7,9 Mton (Klimaat- en Energie Verkenning, KEV 2021). Dit is de CO₂-emissie plus methaanslip uit de WKK.

7. Hoe is het restemissiedoel 2030 berekend?

Duiding restemissie doelstelling 2030

- a) KEV 2021 rapporteert voor 2020 een emissie van 6,9 Mton CO₂ en 1,0 Methaan = 7,9 Mton CO₂-equivalenten, temperatuur gecorrigeerd;
- b) KEV 2021 prognosticeert t/m 2030 een emissiereductie van 1,3 Mton CO₂ en 0,1 Mton Methaan = 1,4 Mton CO₂-equivalenten;
- c) Miljoenennota 2022 gaat uit van een emissiereductie per 2030 van 0,2 Mton CO₂-equivalenten als gevolg van de aanvullende maatwerksubsidie CO₂-levering glastuinbouw;
- d) Het Coalitieakkoord benoemt een emissiereductie per 2030 van 1,0 Mton CO₂-equivalenten via fiscale maatregelen (afschaffing verlaagd tarief energiebelasting tuinbouw en beperking vrijstelling energiebelasting WKK-gas;
- e) Kabinet Tuinbouwbrief 22 april 2022¹ scherpt de emissiereductie indicatief verder aan met 0,5 tot 1,0 Mton CO₂-equivalenten extra;

De indicatieve restemissie 2030 (art. 1 lid 1) is daarmee 7,9 - 1,4 - 0,2 - 1,0 - [0,5 tot 1,0] = 4,3 - 4,8 Mton CO₂-equivalenten.

WEcR rapporteert voor 2020 een CO₂-emissie temperatuur gecorrigeerd exclusief methaan van 6,3 Mton. Het verschil met KEV 2021 is daarmee 0,6 Mton CO₂ (exclusief methaan). Hier wordt actie op ondernomen.

8. Wat zijn de uitgangspunten om die doelstellingen te behalen?

Voortzetting van de publiek-private aanpak;

Balans tussen stimulering, beprijzing en normering;

Borging van de klimaatdoelen;

Voldoende handelings- en economisch perspectief voor ondernemers;

Consistentie en voorspelbaarheid van beleid.

Het Programma 'Kas als Energiebron' blijft een belangrijk instrument en wordt uitgebreid met extra aandacht voor duurzame opwekking.

9. Wat zijn de randvoorwaarden voor het Individueel sectorsysteem?

Het nieuwe individuele sectorsysteem treedt uiterlijk per 1 januari 2025 in werking. Het systeem moet onder andere voldoen aan de volgende randvoorwaarden:

- a) Het biedt een effectieve en individuele prikkel middels een heffing;
- b) Het biedt vooraf en zoveel mogelijk langjarig duidelijkheid over de prijs van uitstoot en over de wijze waarop de prijs tot stand komt;
- c) Het borgt het restemissiedoelbereik met voldoende zekerheid in combinatie met het overig instrumentarium;
- d) Het systeem doet, binnen de voornoemde randvoorwaarden, zo min mogelijk afbreuk aan het verdienvermogen van glastuinbouwondernemers.

10. Wanneer is het nieuwe systeem uitgewerkt?

Het individueel sectorsysteem is begin 2023 in gezamenlijkheid uitgewerkt. Die uitwerking biedt duidelijkheid over:

- a) De vorm van de heffing;
- b) De grondslag van de heffing, te weten fossiele brandstoffen, uitstoot van CO₂ en/of methaan;
- c) Verhandelbaarheid van uitstootrechten, indien van toepassing;
- d) Bestemming van de heffingsinkomsten, indien van toepassing, met duidelijkheid over de ondersteuning daarvan aan de energietransitie van de glastuinbouw;
- e) De wijze waarop om wordt gegaan met tuinders die onder het ETS vallen;

- f) De heffing is een aanvulling op de Energiebelasting en de Opslag Duurzame Energie- en Klimaattransitie. De hoogte en de verwachte toekomstige ontwikkeling daarvan wordt betrokken bij het bepalen van de hoogte en het pad van de heffing. De heffing is een aanvulling op subsidiërende regelingen zoals de SDE++, MEI, EG.

11. Wie is verantwoordelijk voor de uitvoering van het nieuwe systeem?

Het Rijk is verantwoordelijk voor de invoering en uitvoering van het systeem, het toezicht en handhaving. Glastuinbouw Nederland zet zich in om de glastuinbouwondernemers de juiste gegevens aan te laten leveren.

12. Hoe zit het met het huidige sectorsysteem?

Het sectorsysteem in huidige vorm is verlengd tot en met 2024. Daar is in mei 2022 een apart convenant over gesloten. Met de ministeries van LNV, EZK en Financiën. Het sectorsysteem van 2021-2024 kent een paar kleine aanpassingen. Zo wordt de ETS-prijs, waarmee de hoogte van mogelijke overschrijdingen wordt berekend, niet meer gebaseerd op de gemiddelde ETS-prijs van 1 t/m 16 december van dat jaar, maar op de gemiddelde ETS-prijs van het gehele jaar ervoor. De prijs van het sectorsysteem in 2021 is dus gebaseerd op de gemiddelde ETS-prijs van 2020. Daarnaast is de concrete afspraak om het plafond te kunnen corrigeren op basis van de ontwikkelingen van WKK-netlevering en sectorareaal te vervangen door de algemene afspraak dat op basis van onvoorziene ontwikkelingen kan worden gesproken over de effecten op het CO₂-plafond. De jaarlijkse CO₂-plafonds zijn ook opgenomen in dit convenant, jaarlijks 0,2 Mton omlaag t.o.v. het voorgaande jaar. Voor 2024 is het sectorplafond daarmee 5,4 Mton(excl. methaanslip en incl. het aandeel van de ETS-bedrijven). [Link naar download conv 21-24]

13. Wat is de toekomst van het transitieprogramma Kas als Energiebron

Het ministerie van LNV en Glastuinbouw Nederland zetten het programma Kas als Energiebron voort in de periode tot en met 2030, gericht op energiebesparing en broeikasgas-vrije bronnen. Evaluatie vindt minstens iedere vijf jaar plaats, te beginnen in 2024.

14. Wat is de rol van Greenports Nederland?

Er heeft een succesvolle Kick-off plaatsgevonden van de community Gebiedsvisies Glastuinbouw tijdens de gelijknamige webinar. Er waren ruim vijftig vertegenwoordigers van de glastuinbouwgemeenten, Greenports, Provincies en brancheorganisaties aanwezig. Met behulp van een mentimeter is opgehaald welke kennis en ervaringen er aanwezig zijn en waarop de community verder kunnen uitgebouwd kan worden. Het gaat hierbij om kennis en ervaringen met o.a.: Energiesystemen, Geothermie, Gebiedsinventarisaties, Business cases, Procesaanpak, Analyses, Inpassing in RES'sen en Regionale monitoring. Naast het bouwen van een community is kennisdeling en zichtbaarheid van de activiteiten van belang. Dit houdt in de er via de kanalen van de Greenports Nederland, Glastuinbouw Nederland en Kas als Energiebron gecommuniceerd moet worden waar men de benodigde informatie en ondersteuning vandaan kan halen.

15. Op welke besparingen op fossiele brandstoffen wordt ingezet?

De partijen zetten in op een besparing van fossiele warmte en fossiele elektriciteit. Beoogd wordt een besparing van ca. 20% in 2030 en ca. 30% bij een klimaatneutrale glastuinbouw (beoogd in 2040) ten opzichte van het gemiddelde over 2015 tot en met 2017. Dit wordt onder andere bereikt met de verdere ontwikkeling van het programma Het Nieuwe Telen-concept (HNT), inzet van LED-verlichting, fossielvrije teeltconcepten en versnelde implementatie daarvan. Partijen beogen daarnaast een zo zuinig en efficiënt mogelijk gebruik van duurzame energie in de glastuinbouw. Beoogd wordt om in 2025 voor alle gewasgroepen fossielvrije teeltconcepten te hebben ontwikkeld en gedemonstreerd op onderzoeksschaal, toepasbaar bij nieuwbouw. Verder wordt gestreefd naar 30 PJ duurzame energie en ten minste 2 Mton alternatieve CO₂-voorziening in 2030.

16. Wat gebeurt er op gebied van innovatie en kennisuitwisseling?

LNV en Glastuinbouw Nederland realiseren innovatie, kennisontwikkeling, demonstratie en kennisuitwisseling voor energiebesparing, duurzame energietoepassingen en efficiënt gebruik van CO₂, waaronder aardwarmte, aquathermie, zonthermie, kaswarmteterugwinning, warmte- en koudeopslag (WKO) en all-electric concepten voor warmtevoorziening zoals warmtepompen en E-boilers.

17. Wordt er ook wat gedaan aan scholing van telers?

Vanuit het Programma wordt via cursussen en kennisdagen jaarlijks ca. 1000 ha aan telers bijgeschoold. In 2025 heeft ten minste de helft van de ondernemers (ca. 1500) kennis opgedaan van energiebesparende maatregelen. Daarvan past tenminste 67% van de telers (een deel van) de kennis toe en 100% van de teelt- en energieadviseurs.

Binnen het Programma worden demonstratieprojecten van nieuwe kasconcepten, teeltsystemen en HNT ondersteund en wordt voor monitoring op bedrijfs- en gebiedsniveau de Energiemonitoringstool (EMT) ontwikkeld. Deze EMT is eind 2023 gereed voor brede toepassing.

18. Hoe wordt het programma Het Nieuwe Telen komende jaren gefinancierd?

LNV stelt voor het Programma voor 2020 tot en met 2030 in totaal 391 miljoen euro ter beschikking, waarvan 250 miljoen euro vanuit het Klimaatakkoord ten behoeve van broeikasgasreductie in de periode naar 2030. Glastuinbouw Nederland zet via o.a. het programma Kennis in je Kas (Kijk) voor de jaren 2020 t/m 2030 18,5 miljoen euro in, mits voor Kijk een verbindendverklaring is afgegeven door LNV. Vanuit deze gezamenlijke middelen wordt gemiddeld 13 miljoen euro per jaar ingezet voor onderzoek, Proof of Principle, demonstratie, kennisuitwisseling en communicatie.

19. Wat is er afgesproken over de CO₂-voorziening?

Het Rijk beziet op basis van de gehonoreerde SDE+++ aanvragen voor CO₂-afvang en -levering aan de glastuinbouw of de SDE++ voldoende aansluit op de verduurzamingsopgave in de glastuinbouw en zal zo nodig onderzoeken of bijsturing van de regeling tot de mogelijkheden behoort.

Begin 2022 heeft het Rijk een rechtsoordeel gepubliceerd. Daarmee kunnen regionale omgevingsdiensten aanvragen voor 'niet afvalstatus' van CO₂ afgevangen door afvalenergiecentrales en die benut wordt in de glastuinbouw, beoordelen en honoreren. Zo moet 2 Mton aan alternatieve CO₂-bronnen beschikbaar komen per 2030.

20. Wat is er afgesproken over duurzame energie?

Het Rijk spant zich ter ondersteuning van de transitie in de glastuinbouwsector in om duurzame energie beschikbaar te maken, middels:

- a) De subsidie van de onrendabele top van duurzame technieken middels de SDE++;
  - b) Continuering van de inzet op geothermie, waaronder het wegnemen van knelpunten in de wet- en regelgeving en vergunningverlening, het doorontwikkelen van risicobeleid, het ondersteunen van de missie gedreven kennis- en innovatie agenda van Geothermie Nederland en handhaving van de SDE++ en de RNES-garantieregeling voor deze techniek.
  - c) Het aanjagen van aanleg van warmte-infrastructuur en eventueel financieel ondersteunen daarvan.
  - d) Brede inzet op het versneld opschalen van duurzame warmtebronnen als geothermie, restwarmte en aquathermie, in het licht van het kabinetsbesluit te stoppen met subsidie voor laagtemperatuurwarmte uit houtige biograndstoffen.
- Zo moet 30 PJ duurzame energiebronnen ingezet kunnen worden per 2030.